

पुनर्नवाश्रिवापिष्टैर्विहिता वाहनी स्मृता ॥
 इक्षोः पक्षै रसैः सिद्धः सौधः पक्षरसस्य च ।
 अमैस्त्रैरेव यः सिद्धः स च शीतरसः स्मृतः ॥
 पर्यायावाग्मवेमर्थं तामसं राक्षसप्रियं ।
 मण्डलावायाजसन्तु तदूर्ध्वं सात्विकं भवेत् ॥
 सात्विको गीतहास्यादि राजसे साहसार्दिकं ।
 तामसे निन्दकभ्यामि निद्राश्च मदिरा चरेत् ॥
 भङ्गादिमत्तद्रव्याणां यवान्नीपादयोगतः ।
 अर्कं निष्काशयेद्धीमान् बोधकः स्यान्मदस्य सः ॥
 धुस्तरादिकवीजानि तत्रो पयसि निःक्षिपेत् ।
 कण्ठश्लेष्मिविवन्धादिरहितोर्जो भवेत् स हि ॥
 इति श्रीलङ्कानाथकृतार्कचिकित्सायां यन्त्रशतकं
 द्वितीयं ॥ * ॥
 “अधातः संप्रवक्ष्यामि केवलाङ्गुल्यान् ध्रिये ।
 हरीतक्याः शूलकञ्चकामलानां हनाशनः ॥
 विभीतकस्य ढट्कर्दिकफकासविनाशनः ।
 अमलस्य चिदोषास्त्रिपित्तमेहान् विनाशयेत् ॥
 पिप्पल्याः श्वासकासामवातार्शज्वरशूलहृत् ।
 मरीचस्य कृमिन् श्वासं हरेत् सर्वान् गदानपि ॥
 ग्रश्निकस्य जीह्वगुल्मकफवातोदरापहः ।
 चव्यार्कौऽत्यन्तश्चिक्त्वं विशेषाद्गुदजापहः ॥
 अर्कस्तु गजपिप्पल्या वातश्लेष्माभिमान्धनुत् ।
 चित्रकस्याभिक्त्वं कासग्रहणीकृमिशोथहा ॥
 यवान्याः पाचनो रज्यो दीपनः शुक्रशूलहृत् ।
 अजमोदोद्भवो वातकफहा वस्तिशोधनः ॥
 पारसीकयवान्यास्तु ग्राही पाचनमादनः ।
 जीरकस्य तु संयाहो गर्भाशयविशुद्धिहृत् ॥
 कृष्णजीरस्य चक्षुष्यो गुल्मच्छर्द्यतिसारजित् ।
 कार्थ्या बलकृत् हृक्को ज्वरघ्नः पाचनः सरः ॥
 धान्यार्कस्य ढषादाहवमिश्रसन्निदोषहृत् ।
 श्लेष्मज्वरानिलश्लेष्मघ्नशूलान्तिरोगहृत् ॥
 मिश्रेयाया वज्रिमन्थयोनिशूलकृमिन् हरेत् ।
 ज्वालामरीचकस्यापस्मारभूतचिदोषहृत् ॥
 मेथिकायाः श्लेष्मवातज्वरामकफनाशनः ।
 वनमेष्टाः सर्वरोगान् हरेत् कुञ्जरवाजिनां ॥
 चन्द्रशूरस्य हिक्काहृगवातहृत् एष्टिवर्जनः ।
 हृङ्कुनः पाचनो रज्यः कृमिशूलोदरापहः ॥
 वचोया वज्रिवमिक्त्वं विबन्धाधानशूलहृत् ।
 पारसीकवचायास्तु भूतोन्मादबलं हरेत् ॥
 कुलिञ्जनस्य खरकृत् हृत्कण्ठमुखशोधनः ।
 स्थूलग्रन्थिमवन्धार्कौ विशेषात् कफकासनृत् ॥
 दीपान्तरवचायास्तु हरेच्छूलं पिरङ्ककं ।
 हृषयाया हरेत् जीह्वं विषं मोहश्च दाहणं ॥
 हृषयायाः समीराशोयहृणीगुल्मशूलहृत् ।
 विङ्गुस्योदरश्लेष्मकृमिवातविबन्धनुत् ॥
 तुम्बुरोगुर्वताश्वकासकृमिहृत्कृमिन् हरेत् ।
 वंशरोचनजस्तृष्णाक्षयकासज्वरान् हरेत् ॥
 समुद्रफेनजः शीतो लेखनः कफहृत् सरः ।
 जीरकोत्थः शुक्रकफबलकञ्चोत्तलः समः ॥
 आर्षभः पित्तादाहकासवातक्षयापहः ।
 महात्रेदोद्भवोर्जस्तु दृष्यस्तन्यः कफावहः ॥
 महात्रेदोद्भवः शीतो रक्तपित्तज्वरप्रणुत् ।

काकोल्याः शुक्लः शीतः पित्तश्लेष्मज्वरापहः ॥
 क्षीरकाकोलिकाजातो दृंहणो दाहवातहा ।
 ऋद्धा बल्यस्त्रिदोषघ्नो रक्तपित्तविनाशनः ।
 रुद्धा गर्भप्रदः शीतः क्षतकांसक्षयापहः ॥
 मधुयक्ष्माः केशकरः स्वर्थः पित्तानिलाखजित् ।
 जलयक्ष्मा विषच्छर्दिद्विषाण्णानि क्षयापहः ॥
 कम्पिलस्य विरेकी स्यात् मेहानाहविकारनुत् ।
 आरम्भस्य पित्तास्त्रवातोदावर्त्तशूलहृत् ॥
 कट्प्रा मेहश्वासकासकृमिकुलज्वरापहः ।
 भूनिम्बस्य ढषाकुलज्वरघ्नप्रणामप्रणुत् ॥
 भद्राया वस्तुपित्तास्त्रकृमिवीर्यकुलनुत् ।
 मदनोत्थः कृद्नेन चातुर्थज्वरकादिहृत् ॥
 राखोद्भवः समीराखवातशूलोदरापहः ।
 नागभिन्नोद्भवो भोगिलुवाद्याखविकारहृत् ॥
 माचिकाजस्तु पित्तास्त्रपक्षातीसारहा लघुः ।
 तेजस्विन्याः श्वासकासकफहृद्द्विदीपनः ॥
 ज्योतिष्मत्या वान्तिकरो वज्रिबुद्धिस्तृतिप्रदः ।
 कुष्ठस्य हन्ति वातास्त्रकासकुष्ठमहत्कफान् ॥
 पौष्करस्याहं वन्धासान् विशेषात् पार्श्वशूलनुत् ।
 हेमाङ्गाया रेकवान्तिकरः कण्डविनाशनः ॥
 षट्पञ्चा हरेदूर्ध्ववातहिक्काढषाक्षयखरान् ।
 कटफलोत्थः श्वासकासप्रमेहाशोऽरुचीन् हरेत् ॥
 भार्या हरेत् कफश्वासपीनसज्वरमाखतान् ।
 पाषाणभेदजो योनिरोगकृच्छास्त्रगुल्महा ॥
 धातकजस्तृष्णासारविषकिमिविसर्पजित् ।
 मज्जिष्ठाजो विषश्लेष्मरक्तातीसारकुलहा ॥
 कुसुमज्जो वर्णकारो रक्तपित्तकफापहः ।
 लाक्षाजः कृमिवीर्यप्रणोरक्षतकुलहा ॥
 हरिद्राया मेहश्लेष्मत्वग्दोषघ्नप्रणायुनुत् ।
 आरण्यकहरिद्रायाः कुलवातखनाशनः ॥
 कर्पूरकहरिद्रायाः सर्वकण्डविनाशनः ।
 दाढ्यां विशेषतो लेपात् नेत्रकर्णास्त्ररोगनुत् ॥
 रसाङ्गनोद्भवो नेत्रविकारघ्नप्रणयहृत् ।
 वाकुच्याः कृमिविषम्भपाण्डुश्लेष्मकफापहः ॥
 प्रपुष्पाटस्य हन्येव कण्डद्विषविधानिलान् ।
 विषाजो दीप्तिकृत् पाके कफपित्तातिसारहा ॥
 लोभ्रजः शीतलो ग्राही चक्षुष्यः कफपित्तनुत् ।
 दृह्यत्पत्रोद्भवो नेत्रोदरातीसारश्लेष्महा ॥
 भस्मातकोद्भवो हन्यात् ज्वरोदरकृमिघ्नान् ।
 गुडूच्या दीपनो ग्राही कासपाण्डुज्वरापहः ॥
 ताम्बूल्या मुखदौर्गन्ध्यमलवातश्रमापहः ॥
 वैल्यः श्लेष्महरो बल्यो लघुस्त्रिदोषघ्नः पाचनः ॥
 गम्भारीजो भ्रमटव्याश्रुलाशोविषदाहहृत् ।
 पाटल्याश्चर्दिश्लेष्मास्त्रटव्याश्चिदाहहृत् ॥
 अधिमज्जोद्भवः श्लेष्मकृमिपाण्डुबलासनृत् ।
 श्लेष्माकजस्तु गुल्माशः कृमिहृद्दुचिदीपिहृत् ॥
 शालिपर्ण्याः क्षतकृमिज्वरच्छर्द्यतिसारहा ।
 एत्रिपर्ण्या ज्वरश्वासरक्तातीसारदाहजित् ॥
 वार्ताक्या ज्वरवेरस्यमलारोचकशूलहा ।
 कण्टकार्या गर्भकरः पाचनः कफकासहा ॥
 गोक्षुरस्याभरीमेहकृच्छ्रहृद्गोवातहा ।
 जीवन्त्याः सारहृद्भेदोषघ्नचितयनाशनः ॥

सुदुपण्याः श्लेष्मादाह्यहृत्श्लेष्मोत्तिसारहृत् ।
 माधपर्ण्याः शुक्रकरो वातपित्तज्वराखजित् ॥
 पञ्चाङ्गुलोद्भवः शूलशिरःपीडोदरापहः ।
 खुकोत्थो वज्रश्वासकासकुलाममाखतान् ॥
 मन्दारजो वातकुलकण्डुघ्नविषापहः ।
 अर्काकः जीह्वगुल्माशः श्लेष्मोदरकृमिन् हरेत् ॥
 वज्जीजो लेपतो हन्याद्वज्रश्लेष्मोदरघ्नान् ।
 सातलोत्थः कफानाहपित्तोदावर्त्तश्लेष्महा ॥
 लाङ्गल्या लेपतो हन्यात् श्लेष्मास्त्रघ्नरक्तजितः ।
 करवीरोद्भवो नेत्रकोपकुलघ्नप्रणायहृत् ॥
 चण्डालोत्थस्तु विषवत् भक्षणे लेपने सुहृत् ।
 धत्तुरजो हरेत् श्लेष्मशुक्राकृमिविषादिकं ॥
 वासोद्भवो ज्वरच्छर्दिमेहकुलक्षयापहः ।
 पार्पटो हन्ति पित्तास्त्रभ्रमटव्याकफज्वरान् ॥
 निम्बजो भ्रमटकासज्वराश्चिचविषप्रणुत् ।
 महानिम्बोद्भवो गुल्मभूषिकाविषनाशनः ॥
 पारिभजोऽनिलश्लेष्मश्लेष्मोदरकृमिप्रणुत् ।
 काञ्चनारो गण्डमालागुदभ्रघ्नप्रणायहृत् ॥
 कोविदारस्तु पित्तास्त्रप्रदक्षयकासहा ।
 शौभाङ्गनार्काश्चिक्त्वं शुक्लो ग्राहिदीपनः ॥
 मधुश्लेष्मोद्भवो हन्यात् विषश्लेष्मश्लेष्मकिमीन् ।
 श्लेष्मजो विषहृन्नेयो नखेनाश्वत्तिरोगहृत् ॥
 गिरिकर्ण्याः कुलशूलश्लेष्मघ्नविषापहः ।
 सिन्धुवारोद्भवो हन्ति शूलश्लेष्माममाखतान् ॥
 निर्गुण्यार्को हरेज्जन्तुघ्नकुलारुचीन् लघुः ।
 कौटजो दीपनः शीतः कफढषामकुलजित् ॥
 कारङ्गः कफगुल्माशोऽत्रणकिमिविषापहः ।
 दृवकारङ्गको भेदो वातार्शः कृमिकुलजित् ॥
 करङ्गा वमिवातार्शः कृमिकुलप्रमेहजित् ।
 उच्चटार्कः केशकरो वातपित्तकफापहः ॥
 गुञ्जाया हरेत् श्वाससुखश्लेष्मभ्रमज्वरान् ।
 कपिकच्छूडो दृष्यो दृंहणो वाजिकर्मकृत् ॥
 मांसरोहिण्युद्भवस्तु दृष्यो दोषत्रयापहः ।
 चिङ्गः कुर्याद्वातुष्टिं तफलान्मारयेज्जनान् ॥
 पुस्तकान्तरे चेत्तुरिति च पाठः ॥
 कण्टकार्या दीपनः श्लेष्मश्लेष्मोदरघ्नः हरेत् ।
 वैतसो हरेत् दाहं श्लेष्माश्लेष्मोदरघ्नान् ॥
 जलवेतसजो ग्राही श्लेष्मो वातप्रकोपनः ॥
 इज्जलार्कस्तु हरेत् चराचरविषं स्फुटं ॥
 अङ्गोठकस्य शूलामश्लेष्मश्लेष्मविषापहः ।
 बलार्को ग्राही वातास्त्रपित्तास्त्रघ्ननाशनः ॥
 अतिपूर्वबलार्कस्तु मूत्रातीसारनाशनः ।
 महाबलार्को हरेत् कृष्णं वातानुलोमनः ॥
 नागपूर्वबलार्कस्तु मूर्च्छामोहहरः परः ।
 लक्ष्मणार्कस्तु सेवेत बन्धापि लभते सुतं ॥
 स्वर्णवल्गः शिरःपीडाचिदोषान् हन्ति दुग्धदः ।
 कार्पासार्कः कर्णसंस्थः कर्णरोगान् विनाशयेत् ॥
 वंशजः कफपित्तघ्नः कुलाखवग्नश्लेष्मजित् ।
 नलार्को वस्त्रियोन्निदाहपित्तविषपहः ॥
 पाट्या जयेत् ज्वरच्छर्दि कुलातीसारहृद्भुजः ।
 श्वेतदृष्टोद्भवो रेकी पित्तजाशोदरापहः ॥
 शरपुष्पोद्भवः जीह्वान् गुल्मघ्नविषापहः ।